

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן עניינים

- א. וכל לישני דבי דינא ולא הוה כתב בה במותב תלתא הוינא וחד ליתוהי ... כל כי האי גוונא היישנין לבית דין מועין ... אי כתב בה בי דינא תו לא צריך ... דכתיב בו ואמר לן רבנא אשי.....2
- ב. אמר להן אחד אני ראיתי אביכם שהטמין מעות בשידה תיבה ומגדל ואמר של פלוני הן של מעשר שני הן בבית לא אמר כלום בשדה דבריו קיימין כללו של דבר כל שבידו ליטלן דבריו קיימין אין בידו ליטלן לא אמר כלום.....3
- ג. הרי שראו את אביהן שהטמין מעות בשידה תיבה ומגדל ואמר של פלוני הן של מעשר שני הן אם כמוסר דבריו קיימין אם כמערים לא אמר כלום.....4
- ד. הרי שהיה מצטער על מעות שהניח לו אביו ובא בעל החלום ואמר לו כך וכך הן במקום פלוני הן של מעשר שני הן זה היה מעשה ואמרו דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין 5
- ה. לשלומי אינהו מנתא דידיה ... פלוני ופלוני מזכין ופלוני ופלוני מחייבין לא משלמי 5.....
- ו. כתבי הכי מדבריהם נודכה פלוני 6.....
- ז. אפילו בזה אחר זה ... שומעין דבריו של זה היום וכשיבא חבירו למחר שומעין את דבריו 7.....
- ח. כך היה מנהגן של נקיי הדעת שבירושלים מכניסין ... ומוציאין אותן לחוץ ונושאים ונותנים בדבר. 9.....
- ט. אחד אומר אחת בגבה ואחד אומר אחת בכריסה האי חצי דבר וחצי עדות הוא אלא אחד אומר שתיים בגבה ואחד אומר שתיים בכריסה 10.....
- י. בין הודאה אחר הודאה בין הודאה אחר הלואה בין הלואה אחר הלואה 11.....
- יא. עדות המכחשת זו את זו בבדיקות כשרה בדיני ממונות 12.....
- יב. אחד אומר בסיף הרגו ואחד אומר בארירן הרגו אין זה נכון אחד אומר כליו שחורים ואחד אומר כליו לבנים.....15

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

דף ל.

**א. וכל לישני דבי דינא ולא הוה כתב בה במותב תלתא הוינא
וחד ליתוהי ... כל כי האי גזונא חיישינן לבית דין טועין
... אי כתב בה בי דינא תו לא צריך ... דכתיב בו ואמר לן
רבנא אשי**

כבר התבאר לעיל דף כט: שהסכמת רוב¹ הפוסקים שאין דין שטר אלא כשנכתב בצווי המתחייב², ואם כתבו וחתמו מעצמם, אין זה אלא כפנקס בעלמא³, ודעת כמה פוסקים שאפילו נתקיים הכתב בב"ד אין לו דין שטר⁴.

ושטר הודאה⁵ וכן שטר הלואה⁶, שיצא לפני בי"ד וחתמו בו שנים ולא פרשו בו שאמר להם המודה כתבו וחתמו לו כשר, דמסתמא לא היו כותבין אלא אם כן צוה. ואף על פי שלא חתמו בו אלא שנים כשרה דמסתמא כדין עשו. ויש אומרים הני מילי בימיהם שהיו הסופרין בקיאים וידעו שאם לא אמר כן כתבו וחתמו שלא היו רשאים לכתוב ולחתום, אבל סופרים שבזמן הזה שאינן בקיאים בדיני דשטרא, חיישינן שמא הם כתבו וחתמו אף על פי שלא

¹ רמ"א לט ג

² ומלשון השו"ע בסימן לט סעיף יא משמע שלכתחלה צריכים העדים לכתוב בשטר שאמר לנו המתחייב כתבו ותנו, אלא שבדיעבד כשלא כתבו כן השטר כשר, משום שמסתמא יודעים, וסיים בשו"ע שם שבמקום שיש חשש שאינם יודעים, חוששים לכך לענין לטרורף מלקוחות, ועי' סמ"ע שם, ובנה"מ שם כתב שלענין שלא יהא מפי כתבם סני כשאמר כתבו וחתמו, אבל לענין לטרורף מלקוחות צריך גם שיאמר תנו לו, ועי' חידושי רעק"א, ועי' בערוה"ש.

³ רמ"א שם, והיינו דחשיב מפי כתבם, ובשו"ע סעיף ו כתב המחבר דכל שכתבו וחתמו במקום שלא היה להם לכתוב ולחתום אין לו דין מלוה בשטר, ולפי המבואר אין לו גם דין העדאת עדים, וכ"כ הרמ"א בסימן סא סעיף ב דשטר שלא ניתן ליכתב ויש לומר שהעדים מעו, אין דנים על פי אותו שטר דהוי מפי כתבם.

⁴ ברמ"א שם כתב בשם יש אומרים שאם נתקיים הכתב שכתבו וחתמו בלי צווי המתחייב דנים על פיו, וכעין זה כתב הרמ"א בסימן מו סעיף י לענין שני עדים שאינם זוכרים העדות אבל כתבו עדותם וחתמו בשטר בשעת מעשה, אף על פי שאין לו דין שטר, אם נתקיים השטר יש לו דין עדות שלא יהא כמפי כתבם. והש"ך בסימן לט סק"ט האריך לדחות דברי הרמ"א, ועי' בנה"מ ובהידושי רעק"א מ"ש לבאר דברי הרמ"א, ובב"י כתב בשם הרשב"א שאין לו דין שטר לענין טענת פרעתי, אבל מ"מ מועיל שלא יוכל לטעון להד"ם, ועי' בנה"ג.

⁵ שו"ע ונו"כ לט יא

⁶ ש"ך שם לב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

אמר להם המודה, ולא חשבינן ליה לשטרא מעליא לטרופ בו לקוחות, אבל לגבות מהמודה עצמו שטרא מעליא הוא⁷ ולא יכול לכפור, ששקר ודאי לא כתבי וחתמי⁸.

במה דברים אמורים שהיה⁹ כתוב בלשון שמוכיה שלא היה בי"ד, כגון זכרון עדות כו' שהוא לשון עדים, אבל אם כתב בלשון בי"ד כגון זכרון דברים שהיה בפנינו, או בפנינו בי"ד הודה, ואין חתומים בו אלא שנים¹⁰, ואין כתוב בו וחד ליתוהי פסול¹¹, דשמא טעו לומר שנים חשובים בי"ד¹². לפיכך אין דנין בו דין שטר.

אולם אם מוכח מתוכו שהיו ג'¹³, כגון חד ליתוהי או שכתוב בו שנעשה בפני מומחה אפילו בזמן הזה¹⁴. אף על פי שהוא לא ישב עמהם¹⁵, או שכתוב בו הוא אמר לנו שנכתוב ונחתום לנו¹⁶.

ג. אמר להן אחד אני ראיתי אביכם שהטמין מעות בשדה תיבה ומגדל ואמר של פלוני הן של מעשר שני הן בבית לא

⁷ מיהו תמיה לי דהא קי"ל מפיהם ולא מפי כתבם, וכמ"ש לעיל ס"ק (ח') [ט'] באריכות, וא"כ לא הוי עדות כלל, בשלמא הנהת אשרי י"ל דס"ל כר"ת, אבל על המחבר שפסק לעיל סימן כ"ח סעיף י"א וי"ב כרש"י ורמב"ם, קשה, וצ"ע. ש"ך שם לד, ולא קשה מידי, דלענין שלא יהיה מפי כתבם לא בעינן רק שיאמר להם כתבו וחתמו אף שלא אמר תנו. נתייה"מ שם יב ובמאזניים למשפט שם כתב לא פסלינן ליה משום מפיהם ולא מפי כתבם דשמא אמר להו כתבו ושמא הלכה כמ"ד לעיל ס"ג דכשר ובספק ספיקא מוציאין ממון.

⁸ סמ"ע שם ל לא

⁹ שו"ע ונו"כ שם יב

¹⁰ דוקא בכה"ג כיון דלא חתימי אלא שנים, היישינן שטעו, אבל היכא דאיכא ודאי בית דין, קי"ל דלביית דין טועין לא חיישינן. ש"ך שם לו דיש כאן ריעותא דנכתב ב"ד ואינם חתומים אלא שנים, ואם כן יש כאן ריעותא, ודוקא במקום דצריך שלשה, אבל במקום דכשרים בשנים אין כאן ריעותא מה דנכתב ב"ד, סמ"ע (סקל"ב).

¹¹ כתב ריב"ש סי' תי"ג [ד"ה מה שמועין] דבדבר שא"צ רק ב' עדים, אף שכתב ב"ד, כשר. סמ"ע שם לב

¹² ואם הלוח מודה שבדין נכתב רק טוען פרעתי, אם יש לו מגו דאמר שלא כדין נכתב, עיין משנה למלך (פ"ז מטוען ונמען ה"ד) דנסתפק בזה. אורים מז שם ועיין מאזניים למשפט שם שלהלכה יש לו מינו לומר שנכתב שלא כדין

¹³ וכלל הדברים הוא דכל שטר הודאה הבא לפני ב"ד מוקמינן ליה מדינא אחזקתו אם לא במקום דאיכא ריעותא בשטר, ודוק. סמ"ע שם כמ

¹⁴ ש"ך שם לה

¹⁵ שמומחה לא היה טועה לומר בי"ד בשנים סמ"ע שם לג

¹⁶ משמע שהי מומחה או שהוא היה עמהם בישיבה ולא היה לו פנאי לחתום ואמר לנו שנכתוב ונחתום אנחנו הרי מוכח שהיו שלשה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

אמר כלום בשדה דבריו קיימין כללו של דבר כל שבידו

ליטלן דבריו קיימין אין בידו ליטלן לא אמר כלום

בא אחד¹⁷ ואמר ליורש שראה אביו שהטמין מעות¹⁸ ואמר בלשון צוואה¹⁹, של פלוני הם או של הקדש, אם היו במקום שהיה אותו אדם יכול ליטלם נאמן, שיש לו מינו שאם היה רוצה היה נוטלן²⁰, ונותן לאותו פלוני, ואם לאו שאין בידו ליטלן אינו נאמן²¹.

ג. הרי שראו את אביהן שהטמין מעות בשדה תיבה ומגדל

ואמר של פלוני הן של מעשר שני הן אם כמוסר דבריו

קיימין אם כמערים לא אמר כלום

¹⁷ שו"ע ונו"כ רנה ח

¹⁸ כתב בהגהות חכמת שלמה דדוקא בחפץ מסוים או מעות מסוימות נאמן, אבל אם אומר שפלוני חייב לפלוני כך וכך מעות, אף על פי שיש לו מינו אינו נאמן

¹⁹ כן כתב הסמ"ע (ס"ק כז) דאיירי שאומר שאביהם אמר לו כמוסר בלשון צוואה, אבל אם היה כמערים, אף על פי שיש לו מינו אינו נאמן להוציא מידם וליתן לאותו פלוני, שהרי הוא עצמו אומר שלא היה אלא כמערים וכתב בערוה"ש שגם הוא עצמו אסור לו ליקח המעות וליתנם לאותו פלוני, ובשם הנ"י כתב שאפילו אינו כמוסר דבריו נאמן במינו. ומדברי הנ"י נראה שאם באמת היה נראה כמערים, גם הוא מודה שאינו נאמן, אלא איירי בסתם, שלא הכירו בדבריו אם כונתו כמוסר דבריו או כמערים, בזה ס"ל להנ"י דכיון שהראה לו והניחן במקום שיוכל ליטלן, נראה שהוא היה נאמן בעיניו ודברי אמת מסר לו, עיין שם, ועיי' שו"ת שאילת יעב"ץ (ח"ב סימן קנג), בדין אשה נו"נ שאמרה לאפוטרופוס שמעות שבת יבה זו היה מניח בעלה מעות מעשר.
²⁰ משמע מדברי הרא"ש שבמקום שנאמן במינו, אף על פי שכבר הודיע ליורשים והמעות הן בידם, מ"מ נאמן במינו, אבל לדברי הש"ך אין זה מוכרח בנדון דידן, שהרי לא איירי במינהו על נכסיו, אלא שראה שהטמין, ובה לא נעשה בשליש, ועיי' שו"ת מהר"י אסאד (ח"ג סימן רח), ובשו"ת תשורת ש"י (ח"ב סימן קיב). פתחי חושן חלק ט פרק ד הערה צה

²¹ וכתב הסמ"ע (ס"ק כז) שאפילו אמר שאביהם אמר לו כמוסר דבריו, דסו"ס אין כאן אלא עד אחד, ואין מוציאין ממונ מחזקתו ע"פ ע"א, וכתב בערוה"ש שאם היורשים יודעים שאינו משקר, צריכים לצאת ידי שמים ולקיים מה שזה אומר להם, אבל אם גם הוא מודה שאביהם לא אמר כמוסר דבריו, אינם צריכים לקיים.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ראה שהטמין²² אביו מעות, ואמר אפילו כשהיה בריא²³ של פלוני הם או של הקדש²⁴, ומת, אם היו נראים דבריו כלשון צוואה דבריו קיימים, אבל אם היה נראה מדבריו שלא נתכוין אלא להערמה שלא יחזיקוהו בעשיר, אינם צריכים לקיים דבריו.

ד. הרי שהיה מצטער על מעות שהניח לו אביו ובא בעל החלום ואמר לו כך וכך הן במקום פלוני הן של מעשר שני הן זה היה מעשה ואמרו דברי חלומות לא מעלין ולא מורדין

ידע היורש²⁵ שהיה לאביו מעות טמונים אבל לא ידע היכן, ואמרו לו בחלום כך וכך מעות יש שם ובמקום פלוני הם מונחים, ושל פלוני הם או של הקדש, והלך ומצא כדברי בעל החלום, ואפילו אביו הוא בעל החלום²⁶ אינו חייב לקיים והרי הם שלו. שדברי חלומות לא מעלין ולא מורדין²⁷.

ה. לשלומי אינהו מנתא דידיה ... פלוני ופלוני מזכין ופלוני ופלוני מחייבין לא משלמי

²² שו"ע ונו"כ שם ז

²³ סמ"ע כד ומ"מ אם נראה מדבריו שהיה ירא שיגיע הפסד לפלוני או להקדש, מחמת שהיורשים יחשבו שהם שלו, צריכים לקיים דבריו, ונראה שלא מדיו הודאה הוא לומר שבהודאתו מתחייב, שהרי לא הודה בפני פלוני ולא בפני עדים, ואף לא משום מצוה לקיים דברי המת הוא, שהרי לא הושלש אלא שיש לבניו לחשוש ולקיים דבריו כדי שלא יכשל הוא או יורשיו בעון גזל או הקדש, ולפי"ז אפשר דלא דוקא בהטמין הדין כן, אלא אפילו אמר להם בדרך צוואה שהוא חייב לפלוני או להקדש (שכבר הקדיש) חייבים לחשוש לדבריו ולקיימם. פתחי חושן שם הערה צג

²⁴ ע"י שו"ת חת"ס (יו"ד סימן רלב) בדין הניח ספרים וכתוב עליהם שהם ממעות מעשר, והאפטרופוס של היתומים רוצה למכרם מפני שהם עניים ואין להם מה לאכול, והעלה שיכול למוכרם, עיין שם.

²⁵ שו"ע ונו"כ שם ט

²⁶ סמ"ע שם כח

²⁷ אף על פי שאנו רואים שדברי החלום נכונים שכונן למקום ולסכום המעות, אין חלום בלא דברים בטלים, וזה שאמר שהם של פלוני דברים בטלים הם, ונראה דמ"ש שידע היורש שהיו לו מעות טמונים, לאו דוקא הוא, אלא ה"ה כשלא ידע כלל מהמעות ורק ע"י החלום נודע לו. פתחי חושן שם צז כתב בערוה"ש שאפילו לדעת הפוסקים ביו"ד (סימן רי) שהנודר בחלום דינו כנדר (ע"י נדרי יעקב פרק ב סעיף ח), היינו לענין איסור אבל לא לענין ממון, וע"י פתח הגליון בשם שו"ת תשב"ץ (ח"ב סימן קכה) בענין דברי חלומות.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

במקום שחייב הדיין לשלם והיו כמה דיינים שהסכימו כולם לפסק, כולם משלמים, ואם היו שלשה ונפסק עפ"י שנים מהם, משלמין השנים כל אחד שלישי והבע"ד מפסיד שלישי²⁸, אבל אם היו יותר משלשה ונפסק הדין עפ"י שלשה הם משלמין הכל. גם חלקו של הדיין שלא הסכים עמהם, דכיון שהיו שלשה יכולים לגמור הדין.

ו. כתבי הכי מדבריהם נזדכה פלוני

שאל אחד²⁹ מבעלי הדינין בכל פסק דין³⁰ שיכתבו לו הפסק דין, אין כותבין פלוני בא עם פלוני בעל דינו לפני ב"ד ויצא פלוני זכאי ופלוני חייב, דמיחזי כשיקרא³¹ שמשמע שכולם היתה להם דעה אחת בזה, ואין מזכירין לא שם המזכין ולא שם המחייבין, אלא כותבין סתם פלוני בא עם פלוני בעל דינו לבית דין ומדבריהם יצא פלוני זכאי ופלוני חייב. שמשמע שהיתה מחלוקת ביניהם³².

²⁸ רמ"א כה ג, ואין השלישי חייב לשלם, שהרי הוא לא טעה, וגם הם לא ישלמו חלקו, כיון שבלעדיו לא היה נגמר הדין, ובשו"ת חות יאיר סימן קמז כתב מטעם זה בדיין שלישי שיודע בודאי שחבריו טעו שאין לו למנוע מלחתום על הפס"ד אלא יכתבו שמדבריהם יצא פלוני זכאי או חייב, וכמ"ש בנגמרא, וממילא יהא פטור מתשלומין, עיין שם שהאריך בזה. ותמה הקצה"ח שם לפי מה דקיי"ל כר' נתן דכל היכא דליכא לאשתלומי מהאי משתלם מהאי הי"נ למה לא ישלמו השנים חלקו של השלישי וכתב דהכא לא שייך טעמא דהאי כולא הזיקא עביד שהרי בלאו שלישי לא היה נגמר הדין, אלא שהקשה הקצה"ח מדברי התוס' בדף ו ודרף יג דכל שאילו היה אחד לבדו לא היה נעשה הנזק חשיב כאילו כל אחד עושה ההזיק, וכן משמע מדברי הסמ"ע בסימן תי ס"ק נז, וה"נ בדיינים נימא כן, ונשאר בצ"ע, ועי' נה"מ שם ובסימן תי. ובאמרי בינה דיני דיינים סי' לה רצה לחדש שלא נחלקו רבנן ור"נ אלא בנזקי ממונו, כגון שורו ובורו דלא שייך בהו דד"ג, אבל באדם המזיק או בחיוב גרמי, כגון בעדים ודיינים מודים רבנן שאם א"א להעשות ע"י אחד שכל אחד חייב בכל הנזק, משא"כ בדיינים דא"א שיהא רק בג' וצריך סיוע של השני אף בחצי הנזק, בזה לא אמרינן, ועיין עוד בפתחי חשון חלק

ו פרק ד הערה צט

²⁹ שו"ע ונו"כ יט ב

³⁰ סמ"ע שם ב

³¹ סמ"ע שם ג

³² וכתב בתשובת חות יאיר (סימן קמז) דאם אחד מהדיינים אינו רוצה לחתום באמרו שטעו רק הם היו הרוב ומ"מ איך יחתום בדברי טעות, אין שומעין לו ומחויב לחתום. וכבר קדמו בתשובת מבי"ט ח"ב סי' הנ"ל, ונחלקן המבי"ט עם רבינו הגדול מהרי"ק, ודעת המבי"ט דאין לחתום, ודעת הבי"י (בשו"ת אבקת רוכל סי' יט) דיש לחתום, ודעת מהרדב"ז (סי' קעב) כמכריע דאם אין ביטול מעשה במניעת החתימה אין לכופף להדיין לחתום במה דלא ס"ל, אבל אם יש ביטול מעשה מחויב לחתום. ונראה כדברי הבי"י דאל"כ הרי זה רכיל ומגלה סוד. ומה שכתב המבי"ט דיכתבו סופרי דיינים הפס"ד, ויכתבו מדבריהם נזכה פלוני, דבר זה לא שמענו שיהיו סופרים חותמים הפס"ד. ואפשר במקום דנהגו, אבל במקום דלא נהגו, אין לנו אלא שהדיין חותם. אורים שם ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ואם השוו בדעה אחת לזכות זה ולחייב זה, אין כותבין לשון ומדבריהן, דמשמע דהיתה ביניהם מחלוקת ומיחזי כשיקרא, אלא יצא פלוני זכאי ופלוני חייב³³.

ראובן ושמעון שבאו לדין ויצא א' מהם זכאי, ושוב חזר בע"ד ותובעו בפני ב"ד אחר, אין זקוק לו לירד עמו לדין ולא להשיב על טענתו, וגם אין הב"ד רשאים לשמוע דבריו כלל אחר שיצא מב"ד זכאי³⁴.

ואפילו אם רואים התלמידים שהפסק שלא כדין אינן רשאים לקרוע עד שיבוא הרב שהוא יודע יותר מהם³⁵.

ז. אפילו בזה אחר זה ... שומעין דבריו של זה היוזם וכשיבא

חבריו למחר שומעין את דבריו

כבר התבאר במסכת כתובות דף כו: ובמסכת בבא בתרא דף לב. שיש קולא³⁶ בדיני ממונות מבדיני נפשות, שבדיני נפשות אין עדותן עדות עד שיראו שני העדים המעשה כאחד, אולם בדיני ממונות אף על פי שלא ראו שני העדים המעשה כאחד, אלא כל אחד ראה המעשה או שמע הודאה מפי הנתבע, מה שלא ראה או שמע השני³⁷, עדותן מצטרפת³⁸. ומכל שכן כשלא ראו ביחד רק זה מחלון זה וזה מחלון אחר שמצטרפין³⁹.

³³ סמ"ע שם. ולפי מה שכתב בלקומי מהרי"ל (אות ז) וכן המהרש"א ומעדני מלך (פפ"ח סנהדרין פ"א אות צ) דלכך שנים שדנו נקראים בית דין הצוף, דבשלשה כל אחד יכול להשמט מה אעשה חבירי רבו עלי, משא"כ בשנים. ואילו לשיטת הסמ"ע אף בשלשה אין יכולין להשמט, דהפסק מורה אם היו כולם בעצה אחת או היה אחד מערער, אלא ודאי דכותבין בכל פס"ד נוסח שוה לכל כיור הבע"ד אם הושוו כולם או לא. אורים ד

³⁴ דב"ד בתר ב"ד לא דייקי. כ"כ ד"מ בשם תשובת הרא"ש הביאו בהגהות סמ"ע שם. ש"ך שם ג, ובתשובת המבי"ט ח"ב סי' קע"ב משמע שם מתשובת ר"ד ב"ז דבזמן הזה חיישינן לב"ד טועין, וב"ד בתר ב"ד דייקי, ונסתייע מרבינו ירוחם (מישרים נתיב א ח"ז) ותשובת רשב"א (ח"א סי' אלף קמט) הובא בב"י לקמן סי' ל"ט (מחודש כ), וכן הוא בשו"ע סי' ל"ט סעיף י"א, ע"ש. אבל השי"ך חולק לקמן (סקל"ז) דיש ריעותא דיש מקום לתלות דטעו או אמרינן בזה"ז אולי טעו, אבל מסתם אף בזה"ז ב"ד בתר ב"ד לא דייקי. אורים ג

³⁵ רבינו ירוחם הביאו בהגהות סמ"ע. ש"ך שם

³⁶ שו"ע ונו"כ חו"מ לו

³⁷ סמ"ע שם כ

³⁸ אמנם דוקא בדבר שא"צ רק לראיה, אבל בדבר דצריך עדים לגוף המעשה, כגון עדי חתימה או עדי מסירה בשטר שהוא לקנין, דעת הרמ"ה בהידושו לב"ב דמדרבנן לכד מהני בדיני ממונות, לא בגיטין ושחרורי עבדים. ישועות ישראל חוקת המשפט שם טו

³⁹ סמ"ע שם ונתי"מ יא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ודין גיטין כדיני ממונות לפיכך אין הבעל צריך לומר לשני עדים ביחד שיחתמו בגט, אלא אפילו אמר לזה בפני עצמו ולזה בפני עצמו מועיל בכך, ומצטרפין⁴⁰.

כיצד בדיני ממונות, אמר⁴¹ האחד בפני הלוהו ביום פלוני או בפני הודה לו ביום פלוני, ואמר השני בפני הלוהו ביום אחר או בפני הודה לו ביום אחר הרי אלו מצטרפין, וכן אם אמר האחד בפני הלוהו והשני אמר בפני הודה לו, או שאמר הראשון בפני הודה לו שחייב לו כבר והשני אומר לאחר זמן הלוהו בפני הרי אלו מצטרפין, שאע"ג שעל מה שמעיד זה אין מעיד זה, מ"מ שניהם מעידים שזה חייב לזה מנה.

וכן לענין לפסול אדם לעדות⁴², כגון שנים שהעידו על אחד שהוא פסול שאחד אומר שגנב והשני אומר שהלוה בריבית, הרי אלו מצטרפין לפוסלו שהרי שניהם מעידים שהוא פסול.

וכן לענין איסורים⁴³ וכגון לאסור אשה על בעלה מצטרפים, וכגון שראו בה דבר מכוער אבל כל אחד ראה כיעור אחר מצטרפין שניהם על דבר מכוער הם מעידים⁴⁴. וכן אם ראו שנטמאה אפילו שכל אחד ראה שנטמאה בפעם אחרת מצטרפין⁴⁵.

עוד יש קולא בדיני ממונות⁴⁶ מבדיני נפשות, שבדיני נפשות אין עדותן עדות עד שיעידו שניהם כאחד בתוך כדי דיבור ולמדוהו חכמים מן המקרא, ובדיני ממונות אין צריך שיעידו שני עדים כאחד בבי"ד, אלא יבא אחד בפני בי"ד ושומעין דבריו היום

⁴⁰ וכדאיתא בפ' השולח לר"י בן קרחא דס"ל דאפילו בזה אחר זה מצטרפין ואפסיקא הלכתא כוותיה בפ' זה בורה. פרי חדש אבן העזר סימן קכ סעיף י ס"ק כח, ועיי"ש בתורת גיטין לא על מה שכתב שאם אמר כולכם חתמו משום עדים, צריך שיהיו כולם כשרים ושיחתמו כולם בו ביום. כתב והנה למאן דס"ל דכולן משום עדים כתב הב"י דאף שלא חתמו עצמם אין מועיל כשמבטל הקרוב או פסול, מלחתום וצריך למסור להכשרים עדות מחדש עי"ש. ובג"פ [סקל"ח] תמה דהא קיי"ל בגיטין דף ל"ג [ע"ב] דעדות שבטלה מקצתה לא בטלה כולה. ולק"מ דשם כולם כשרים והביטול עדות הוא מחמת הבעל אמרינן דלא ביטל כולן, משא"כ כאן שקא"פ ביניהם ורחמנא ביטל לכל העדות דבשעת ראייה תליא כמבואר בחו"מ בסו"ל ועיקר עדותו של הע"ח הוא שנכתב הגט בצווי הבעל וכיון שהיה קרוב או פסול ביניהם בשעת צוואה נתבטל כל העדות מש"ה צריך למסור להם עדות מחדש. אכן לפמ"ש הח"מ ס"ק כ"ו דאין להחמיר ולומר כולן משום עדים רק לענין אם חתמו עצמם בסוף גם בנידון זה אין להחמיר.

⁴¹ שו"ע ונו"כ חו"מ ל ט

⁴² רמ"א ונו"כ לד כח

⁴³ אף על גב לענין דרישה והקירה מדמי לדיני נפשות שאני דו"ח מדאורייתא אפי" בדיני ממונות בעינן דו"ח אלא משום נעילת דלת בפני הלוי א"צ דו"ח לכן בעינן דו"ח ב"י וד"מ.

⁴⁴ רמ"א ונו"כ אבהע"ז י א

⁴⁵ לפי הטעם דכ"י הב"י דמילי דאיסורי לממון מדמי להו. ח"מ שם ז

⁴⁶ שו"ע ונו"כ חו"מ ל ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

וכשיבא העד השני לאחר הזמן שומעין דבריו ומצטרפין זה לזה ומוציאין בהם הממוין⁴⁷.

אולם עדות קדושין הרי היא כעדות נפשות⁴⁸ ואם קדשה בפני עד אחד, ואח"כ קדשה בפני ע"א זה שלא בפני זה, אינה מקודשת⁴⁹. וכן אם הם מעידים על אותו קדושין כגון שאמר לה בפני ע"א התקדשי לי בפקדון שיש לי בידך ואח"כ אמר כן בפני עד השני, וכן עדות מיוחדת כגון שראה ע"א מחלוץ זה וע"א מחלוץ אחר אין זה קדושין⁵⁰.

ח. כך היה מנהגן של נקיי הדעת שבירושלים מכניסין ... ומוציאין אותן לחוץ ונושאים ונותנים בדבר

כך היה מנהגם של אנשי ירושלים⁵¹, מכניסין בעלי דינין ושומעים דבריהם וטענותיהם ומכניסים העדים ושומעים דבריהם ומוציאין כל אדם לחוץ, והדיינים נושאים ונותנים ביניהם בדבר וגומרים את הדבר ואחר כך מכניסין בעלי דינים וגדול שבדיינים אומר איש פלוני אתה זכאי איש פלוני אתה חייב כדי שלא ידע אחד מבעלי דינים אי זה דיין הוא מי שזכה אותו ולא אי זה דיין הוא שחייבו.

⁴⁷ בדיני ממונות איבעית אימא קרא איבעית אימא סברא דמצטרפין, איבעית אימא סברא דהא כי קא מסהדי נמי בהדי הדדי לאו בחד פומא קא מסהדי אלא מצרפינן להו, א"כ מאי שנא בזה אחר זה ממש או בזה אחר זה לאחר זמן. אי בעית אימא קרא דכתיב [ויקרא ה, א] והוא עד או ראה או ידע אם לא יגיד ונשא עונו, והוקשה הגדה לראייה מה ראייה אפילו בזה אחר זה ולאחר הזמן מצטרפים בדילפינן לעיל מיתורא דקרא, אף הגדה אפילו לאחר זמן מצטרפין.

⁴⁸ דעדי קידושין עידי קנין הן לא מצטרפת להיות קנין מלאו קנין דלא בשחרית היה קנין ולא בין הערביים היה קנין וכה"ג לא אשכחנא בשום דוכתא דמצטרפי אבל עידי הלואה דלאו עידי קנין הן אלא עידי ראייה דהא אם החייב מודה ההלואה אין אנחנו צריכין לעדים דהודאת בעל דין כמאן עדים. שו"ת משאת בנימין סימן נא ועיין קצוה"ח חו"מ ל ח שכתב ובעדות גיטין וקידושין למ"ד דבעינן שיראו כאחד (עיין ב"י סעיף ז) ה"נ בעינן שיגידו כאחד, ומאן דלא בעי ראייה כאחד ה"נ לא בעינן הגדה כאחד, כנסת הגדולה (הנה"ט אות נ"א) ע"ש. והוא פשוט מפ"ג דסנהדרין (ל, ב) דמקשינן הגדה לראיה:

⁴⁹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז מב ב

⁵⁰ המקנה קונטרס אחרון שם

⁵¹ רמב"ם הלכות סנהדרין פרק כב הלכה ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

וכבר התבאר לעיל דף כט. למעשה שעדים שבאו להעיד גם בדיני ממונות מאיימין (פי' מטילין אימה) על העדים, ואחר כך⁵² מוציאים את כל אדם לחוץ, חוץ מבעלי הדין⁵³ כדי לחקור העדים לבדן.

ומשיירים את הגדול שבעדים לבדו ואומרים לו אמור היאך אתה יודע שזה חייב לזה, אינו עדות עד שיאמר שהוא בעצמו ראה שהלוח לוי, או שיאמר בפני הודה לו שהוא חייב לו ומכניסין⁵⁴ אחר כך העד השני ובודקין אותו גם כן, אם העיד כמו חבירו נושאים ונותנים בדבר וגומרין הדין.

ואחר שנשאו ונתנו בדבר, מכניסין את הבעלי דינין, והגדול שבדיינין אומר איש פלוני אתה זכאי איש פלוני אתה חייב כדי שלא ירגיש הבע"ד מי זיכה ומי חייב⁵⁵

אסור לדיין לומר⁵⁶ כשיצא מב"ד אני הייתי מזכה אבל מה אעשה שחברי רבו עלי, והעושה כן הוא מרבה מחלוקת בישראל והוא בכלל הולך רכיל מגלה סוד (משלי יא פסוק יג).

דף ל':

ט. אחד אומר אחת בגבה ואחד אומר אחת בכריסה האי חצי

דבר וחצי עדות הוא אלא אחד אומר שתיים בגבה ואחד

אומר שתיים בכריסה

⁵² שו"ע ונו"כ כח ח

⁵³ דהא מסתמא הבעלי דיין נשאר שם בשעה שהעידו לפני הבית דיין. ולכאורה היה נראה דגם אבעלי דיין קאמר דמוציאים לחוץ, ומיירי דכבר העידו שניהן בפני הבעלי דיין ובפני כל העומדים שם מיד שהכניסו העדים, אז אמרו שיוודעים שפלוני חייב לפלוני, ואחר שהעידו בן קאמר דמוציאים את הכל לחוץ ובודקין את כל אחד לבדו. וכן משמע הלשון במשנה והפוסקים, דכתבו דשואלין את כל אחד היאך אתה יודע שהוא חייב לו, ולא קאמרי דמעיד כל אחד שחייב לו, משמע מזה דכבר העידו שהוא חייב לו. אבל זה אינו מדפריך שם בגמ' [דף ל' [ע"א]] [וז"ל, (ואח"כ) [נגמרו את הדבר היו] מכניסין אותן, למאן אי לבעלי דינין התם קיימי, ופירש"י, דהא לא קתני שהוציאו כו'. משמע דס"ל להגמ' פשוט דמאי דקתני המשנה ואח"כ מוציאים, לא קאי אבעלי דינים. סמ"ע שם לו]

⁵⁴ שו"ע ונו"כ כח ט

⁵⁵ סמ"ע שם א, וכ"כ הש"ך א עך בתו"ט פ"ג מ"ז כתב לחלוק לו כבוד שכן מדת חכמים שאינם מדברים בפני מי שהוא גדול ממנו. כדתנן במשנה ז' פרק ה' דאבות. וכן בפרק דלקמן משנה ב' מתהילין מן הגדול נמי מהאי טעמא כמ"ש שם. ומהר"ר ואלק בש"ע סימן י"ט כתב מעם אחר ולא ישר בעיני על כן מה שג"ל כתבתי

⁵⁶ כתב מהר"א שמיין [על הסמ"ג] בלאוין ט', גם בכלל לאו זה דלא תלך רכיל שלא יאמר אחד לנידון הדין עשה לך שלא כדין במה שחייב אותך, כדאמרינן בהגוזל [ב"ק צ"ט ע"ב] גבי מגרומתא כו', והביאו הב"ח [סעיף ב']. ואין ראיתו מהגוזל מוכרחת, וע"ש בש"ס. ש"ך שם ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

כבר התבאר במסכת ב"ק דף ע: וב"ב דף נו: שעדים המעידים⁵⁷ בבית הדין צריך שיעיד כל אחד על דבר שלם, דכתיב (דברים יט פסוק טו) על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר, דבר שלם משמע, אבל אם העידו על חצי דבר אינו כלום.

כיצד, שני עדים שבאו להעיד על אדם אחד שהוא גדול, והעיד אחד שראה לו שער אחד בימינו והשני העיד שראה לו שער בשמאלו, אינו כלום וזה נקרא חצי עדות וחצי דבר, ופשוט שאין מצטרפין ואינו כלום שהרי כל אחד לא העיד אלא על מקצת סימנים.

ואפילו העידו שנים בשער אחד ושנים בשני אינו כלום שהרי כל כת לא העידה אלא על חצי דבר.

אבל אם העיד ע"א שראה שתי שערות בימינו וע"א העיד שראה שתי שערות בשמאלו הרי כל אחד מעיד על דבר שלם, שהרי שתי שערות הם סימן גדלות, ואף על גב שבשערות שמעיד זה אינו מעיד זה, מצטרפין והרי זו עדות מעולה, וכן כל כיוצא בו מצטרפין.

י. בין הודאה אחר הודאה בין הודאה אחר הלואה בין הלואה

אחר הלואה בין הלואה אחר הודאה מצטרפות

מה שהתבאר לעיל שיש קולא⁵⁸ בדיני ממונות שאף על פי שלא ראו שני העדים המעשה כאחד, אלא כל אחד ראה המעשה או שמע הודאה מפי הנתבע, מה שלא ראה או שמע השני⁵⁹, עדותן מצטרפת⁶⁰.

⁵⁷ שו"ע ונו"כ ל יג

⁵⁸ שו"ע ונו"כ הו"מ לו

⁵⁹ סמ"ע שם כ

⁶⁰ אמנם דוקא בדבר שא"צ רק לראיה, אבל בדבר דצריך עדים לגוף המעשה, כגון עדי חתימה או עדי מסירה בשטר שהוא לקנין, דעת הרמ"ה בחידושו ל"ב"ב דמדרבנן לבד מהני בדיני ממונות, לא בגיטין ושחרורי עבדים. ישועות ישראל חוקת המשפט שם טו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

כיצד בדיני ממונות, אמר⁶¹ האחד בפני הלוהו ביום פלוני או בפני הודה לו ביום פלוני, ואמר השני בפני הלוהו ביום אחר או בפני הודה לו ביום אחר הרי אלו מצטרפין, וכן אם אמר האחד בפני הלוהו והשני אמר בפני הודה לו, או שאמר הראשון בפני הודה לו שחייב לו כבר והשני אומר לאחר זמן הלוהו בפני הרי אלו מצטרפין, שאע"ג שעל מה שמעיד זה אין מעיד זה, מ"מ שניהם מעידים שזה חייב לזה מנה.

וכן לענין לפסול אדם לעדות⁶², כגון שנים שהעידו על אחד שהוא פסול שאחד אומר שגנב והשני אומר שהלוה בריבית, הרי אלו מצטרפין לפוסלו שהרי שניהם מעידין שהוא פסול.

וכן לענין איסורים⁶³ וכגון לאסור אשה על בעלה מצטרפים, וכגון שראו בה דבר מכוער אבל כל אחד ראה כיעור אחר מצטרפין שניהם על דבר מכוער הם מעידים⁶⁴. וכן אם ראו שנטמאה אפילו שכל אחד ראה שנטמאה בפעם אחרת מצטרפין⁶⁵.

יא. עדות המכחשת זו את זו בבדיקות כשרה בדיני ממונות

כבר התבאר במסכת יבמות דף קכב: ולעיל דף ב: וג. שמן התורה⁶⁶ כל העדים צריכין דרישה וחקירה, דכתיב גבי דיני נפשות (דברים יג פסוק טו) וְדַרְשֶׁתָּ וְחִקְרָתָּ וְשָׁאַלְתָּ הַיָּטֵב וְגו', וילפינן דיני ממונות מינייהו שצריך ג"כ דרישה וחקירה דכתיב (ויקרא כד פסוק כב) מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם וְגו', הן דיני ממונות הן דיני נפשות משפט אחד יהיה לכם בכל דבר.

אבל כשראו חז"ל שהיה זה גורם נעילת דלת בפני לוויין⁶⁷, שהיו נמנעים מלהלוות שמא יכחישו העדים זה את זה ע"י הדרישות והחקירות, וכן בשאר עיסקי ממונות היה זה סבה להרבות עושי עול שהיו עושין עולה זה לזה, והיו סומכים שלא יתחייבו על העול אשר הם עושים מפני שהעדים לא יכוונו

⁶¹ שו"ע ונו"כ חו"מ ל ט

⁶² רמ"א ונו"כ לד כח

⁶³ אף על גב לענין דרישה וחקירה מדמי לדיני נפשות שאני דו"ח מדאורייתא אפי' בדיני ממונות בעינן דו"ח אלא משום נעילת דלת בפני הלוין א"צ דו"ח לכן בעינן דו"ח ב"י וד"מ.

⁶⁴ רמ"א ונו"כ אבהע"ז י א

⁶⁵ לפי הטעם דכ"י הב"י דמילי דאיסורי לממון מדמי להו. ח"מ שם ז

⁶⁶ שו"ע ונו"כ חו"מ ל א

⁶⁷ לבוש שם וסמ"ע א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

עדותם מתוך הדרישה והחקירה, לפיכך תקנו ז"ל שבכל דיני ממונות בכלל
הן עידי הודאות והלוואות הן עדי ירושות ומכירות מתנות וגזילות וכיוצא
בהן⁶⁸, לא יהיו העדים צריכין דרישה וחקירה כדי לנעול דלת בפני לווין
עושי עול.

אפילו⁶⁹ אם הדיין רוצה להחמיר לדרוש ולחקור לא יעשה כן, אבל בדיעבד
אם חקרו הב"ד את העדים ואמרו איני יודע בדרישות וחקירות עדותן בטלה.

וכבר התבאר במסכת ב"ב דף מא. שאף על פי שאין⁷⁰ עידי דיני ממונות
צריכין דרישה⁷¹ וחקירה, אם היה נראה לדיין שהדין מרומה והוצרך לבא
לידי דרישה וחקירה להוציא הדין לאמתו, ודרש וחקר והכחישו זה את זה
בדרישות או בחקירות עדותן בטלה.

ודוקא בהכחישו זה את זה הכחשה גמורה עדותן בטלה, אבל אם אמר אחד
באיזה יום באיזה שעה כו' והשני אומר איני יודע אין זה הכחשה גמורה.

עוד דרישות אחרות בעדות שאינם יכולים לבא על ידיהם לידי הזמה וקראום
בדיקות⁷² כמו שיתבאר לפנינו אנב דברינו בעזה"י באותן בדיקות, אולם גם
בזה אף על גב דבדיני נפשות בכולן עדותן בטלה אם הוכחשו בהן, בדיני
ממונות אפילו הוכחשו בהן אין עדותן בטלה בכולן.

⁶⁸ ודוקא באלו תקנו מפני שהם שכיחים ומצויין ויש בהם משום תיקון העולם, אבל חבלות דלא שכיחי אוקי
אדאורייתא שצריכין דרישה וחקירה ולא תקנו בה כלום. ועיין מה שכתב בש"ך לקמן סימן ל"ג סעיף ט"ז
[סקמ"ז], דה"ה אם אירע שחקר הדיין או בקנסות או בדין מרומה ואמר אחד מהן איני יודע עדותן בטלה,
דהו"ל כעדות שאי אתה יכול להזימה, ודלא כהריב"ש ס' רס"ו וע"ש. והב"י [מהודש ב'] והב"ח [סעיף א']
הביאו דברי הריב"ש בסתם. וכתב הש"ך ל ס"ק ה ולפעד"נ כמ"ש, וצ"ע

⁶⁹ ש"ך שם א

⁷⁰ שו"ע ונו"כ ל ב

⁷¹ החקירות הן ז'. באיזה שמיטה. באיזה שנה. באיזה חודש. בכמה בחודש. בכמה בשבוע. באיזה שעה. באיזה
מקום. ושאר שאלות בדיקות מיקרי. והרמב"ם [פ"ג מעדות ה"ג] כתב שהדבר שנוף הענין והעדות תלוי בו,
כגון אם חבית יין או חבית שמן, בכלל דרישות הוא. אלא שהרמב"ם [פ"א מעדות ה"ד] כתב שהדבר שנוף
העדות והענין תלוי בו ג"כ בכלל דרישה הוא בדיני נפשות, כגון במה הרגו בסיף או בארירן, ובדיני ממונות,
מה נתחייב לו אם חבית יין או חבית שמן [שם פ"ג ה"ג].

⁷² וילפוח מקראי דכתיב גבי עדות [דברים יג, טו] אם אמת נכון הדבר וגו' שיהא מכוון ולא מוכחש בבדיקות

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

כי צד, אחד אומר בניסן לוח ממנו והשני אומר לא כי אלא באייר לוח הימנו, או שאמר האחד בירושלים והשני אומר לא כי אלא בלוד, עדותן בטלה, שאין זה נקרא עדות נכון⁷³ שהרי הכחישו זה את זה⁷⁴.

אבל אם אמר⁷⁵ האחד מנה שחור שהמעות שהלוח הושחרו מחמת יושנן היו והשני אומר מנה לבן היה⁷⁶, עדותן קיימת ומשלם מנה, שאין כאן הכחשה לעד מן התובע, דטעו אינשי בהכי ועל חד מנה הם מעידים, אלא שער אחד טועה בין שחור ללבן.

וכן אם זה אומר בדיוטא העליונה היה כשהלוחו והשני אמר בדיוטא התחתונה היו, אם המקומות קרובים שאפשר לראות מזה לזה עדותן קיימת, דטעו אינשי בהכי ועל חדא הלואה הם מעידין.

ואפילו אמר האחד מנה הלוחו והשני אמר מאתים והוא תובעו מאתים⁷⁷, אין כאן הכחשה לא מן התובע ולא מן העד השני שיכול להיות שניהם אמת⁷⁸, וחייב לשלם

⁷³ דזמן ומקום הן הכחשה דחקירה שתלוי בהן הזמה, משום הכי עדותן בטלה ואפילו תבע את שניהן. סמ"ע שם ו

⁷⁴ ובעדות אמת נכון הדבר כתיב, כלומר שיהא עדות מכוון, ועדות כזה אי אפשר לכוונו כי מוכחש הוא. וכן אם אמר האחד חביות של יין הלוחו והשני אומר של שמן היתה, אי אפשר לכוונו ובטלה אפילו אם תבעו שניהם, כן הוא לשון הרמב"ם [שם פ"ג ה"ג], דס"ל שכל שהכחישו בנוף הענין דרישה מיקרי, סמ"ע שם ז, ואפילו שבועה אין מחייבין שנאמר הרי יש לו עד אחד על כל הבית, שהרי העדים מכחישין זה את זה ואחד מהם חשוד, שאין דרך לטעות בהכי

⁷⁵ כל הני דקחשיב מכאן והלאה בדיקות מיקרי, שאין הזמה תלוי בהן, וגם אינן מחולקין בנוף הענין, שהרי שניהן אשם מטבע מסהדי. וגם בדיוטא עליונה ותחתונה כל שיכולין לראות מזה לזה אינו מיקרי הכחשה דחקירות התלויים במקום. סמ"ע י

⁷⁶ בלבוש כתב בין תבע התובע אחד מהם בין תבע שניהם והוא דעת נמוקי יוסף [סנהדרין מ' ע"א מדפי הרי"ף] דס"ל דבאחד אומר מנה שחור ואחד מנה לבן א"צ לתבוע שניהן. [וכן כתב רבינו ירוחם ג"ב ח"ב. ד"מ. אך הרמ"א כאן כתב וזה תובעו שניהם, ועיין סמ"ע יא שכתב דאילו לא תבע לשניהן אז העד האחד מוכחש מפיו, ותו אין סברא לגבות על ידו בצירוף. אבל כשתבע כדברי שניהן, אף שהעדים מכחישים נפשם זה את זה, כיון דאין הכחשתן אלא בבדיקות מוציאין מידו כדברי הפחות, דבכלל מאתים מנה, והו"ל כאילו שניהם העידו אמנה

⁷⁷ דאילו אינו תובעו אלא מנה העד המעיד מאתים הוא מוכחש מן התובע עצמו, שהרי הוא מודה שאין זה חייב לו אלא מנה והודאת בעל דין כמאה עדים, ועדות המאתים אין נחשב לכולם ואין כאן אלא עד אחד על מנה ומחייבו שבועה.

⁷⁸ וגם כאן לדעת הרמ"א איירי דתובעו שניהם ולדעת הנמקי"ו ורי"ו אפלו אינו תובע אלא המאתיים, ולא כמ"ש בלבוש עיר שושן [סעיף ב'] דמחלק ביניהן, דבמנה שחור ולבן ודיוטא עליונה ותחתונה כתב דאין צריך לתבוע שניהן, ובמנה ובמאתים כתב דצריך לתבוע שניהן, דזהו דלא כמאן. ואף שמדברי ב"י בסימן זה בסעיף ז' נראה שדעתו ג"כ לחלק ביניהן, כבר כתבתי ודקדקתי שם עליו והוכחתי שאין חילוק ביניהן, ע"ש ודו"ק. סמ"ע יא, אבל במאזל"מ הוכחתי מרוב פוסקים דרך במנה ומאתיים בעינן תביעת שניהם שלא יהיה מוכחש בסכום מן התובע אבל שחור ולבן שאינו נפקותא בנוף העדות לא דייקי כולי האי ומעי אינשי בכהאי גוונא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

מנה מכלל המאמים, דהא שניהם מעידים שראו שהלוח מנה לפחות דבכלל מאמים מנה, ועל המנה יש לו שני עדים ומשלם.

וכן אם אומר האחד דמי חבית של יין יש לו בידו והשני אומר דמי חביות של שמן והוא תובעו שניהם, משלם בפחות שבדמים, וכן כל כיוצא בזה.

כללא דמילתא כל מקום שנוכל ליישב ולכוין דברי העדים שאין מכחישין זה את זה וגם לא את התובע, מיישבין דבריהם ועדותן.

יב. אחד אומר בסייף הרגו ואחד אומר באריון הרגו אין זה נכון אחד אומר כליו שחורים ואחד אומר כליו לבנים

בדיני נפשות או שאר מקומות שחייבים בהם דרישה וחקירה ובדיקה⁷⁹, אומר אחד⁸⁰ כלים שחורים היה הנהרג או ההורג⁸¹ לבוש והשני אומר לא כן אלא לבנים היה לבוש הרי עדותן בטלה, וכאילו אומר אחד ברביעי בשבת והשני בחמישי שאין כאן עדות, או שאמר האחד בסייף הרגו והשני אומר ברומח שאין כאן עדות, שנאמר (דברים יג פסוק טו, יז פסוק ד) נכון הדבר וכיון שהכחישו זה את זה באי זה מכל הדברים אין זה נכון.

⁷⁹ לכאורה בדיני ממונות הוי הכחשה בבדיקות ואין עדותן במילה ולא חשיב גוף העדות אף לדעת הרמב"ם ועיין מנ"ח תסג וכן מפורש ברש"י ד"ה בבדיקות, אולם זה בכלים שחורים ולבנים אך רומח או סייף הוי גוף העדות ולרמב"ם שם הלכה א שהחשיבו בכלל דרישות גם בדיני ממונות עדותן במילה, אולם מכיון שאין הזמה תלויה בהם עיין ש"ך לג טז שחשיב להלכה בבדיקות ועיין ערוה"ש ל כא

⁸⁰ רמב"ם הלכות עדות פרק ב הלכה ב

⁸¹ סמ"ג עשין קט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

